

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Стратегічне управління» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ЗВО СВО «Бакалавр» спеціальності 073 «Менеджмент».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система та процес стратегічного управління підприємством.

Міждисциплінарні зв'язки: Дисципліна «Стратегічне управління» – тісно пов'язана з дисциплінами «Вища математика», «Фінанси підприємств», «Основи менеджменту», «Маркетинг», «Страховання», «Економічний аналіз» «Фінансовий менеджмент» «Управління інноваціями».

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Стратегічне управління» є формування у майбутніх фахівців вміння з теоретико-методологічних аспектів розроблення стратегій, стратегічних планів, проектів і програм; створення системи стратегічного управління та забезпечення її функціонування в динамічному ринковому середовищі.

1.2. Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Стратегічне управління» є полягає в: забезпеченні науково-методологічного підґрунтя опанування студентами основних інструментів стратегічного управління, вивчення сучасних концепцій стратегічного управління підприємством, методів аналізу та прогнозування розвитку зовнішнього і внутрішнього середовища, принципів формування цілей організації, моделей і методів розроблення системи стратегій з урахуванням обраної політики ведення бізнесу, аналіз систем стратегічного управління організаціями.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у здобувачів вищої освіти має бути сформовані наступні елементи компетентності:

знання:

- сутність та методи стратегічного управління;
- типи та види стратегій організації;
- методи управління стратегічними задачами;
- місію та цілі організації;
- особливості стратегічного планування;
- класифікацію стратегій в теорії менеджменту;
- методи менеджменту в умовах стратегічних несподіванок.

вміння:

- проводити аналіз зовнішнього і внутрішнього середовища організації;
- планувати вибір стратегічної позиції та формувати стратегію організації;
- управляти в умовах стратегічних змін;
- реалізовувати стратегії;
- приймати рішення щодо управління і впровадження розробленої стратегії.

способи мислення:

– формування суджень – форми мислинневого відображення об'єктивної дійсності, яка полягає у ствердженнях наявності або відсутності ознак, властивостей або відносин у сфері стратегічного управління;

– пропонування міркувань – низки пов'язаних суджень, спрямованих на те, щоб з'ясувати істинність якої-небудь думки у сфері стратегічного управління, доведення її або заперечення;

– створення умовиводів – виведення з одного або декількох суджень в області стратегічного управління;

– генерування понять – пізнання сутності предметів і явищ у межах стратегічного управління в їх істотних зв'язках та відносинах, узагальнення їх істотних ознак.

професійні, світоглядні і громадянські якості:

- здатність використовувати знання, вміння та навички для теоретичного та практичного освоєння проблем і перспектив стратегічного управління та планувати, організувати, реалізовувати, презентувати відповідні наукові дослідження;
 - ґрунтовні знання історичних засад розвитку теорії і практики менеджменту, ідейних вчень класиків стратегічного управління, фундаментальних постулатів та парадигм менеджменту, новітніх прогресивних тенденцій розвитку стратегічного управління;
 - ґрунтовні знання класичного та сучасного наукового інструментарію дослідження соціально-економічних явищ та процесів у різних сферах менеджменту;
 - здатність організувати та проводити управлінські дослідження, використовуючи сучасну методологію та інформаційні технології;
 - здатність застосовувати одержані знання з різних предметних сфер менеджменту для формулювання нових теоретичних трактувань і положень, практичних адресних рекомендацій і пропозицій;
 - здатність виявляти та розуміти причинно-наслідкові зв'язки між економічними явищами та процесами у сфері стратегічного управління, ідентифікувати та оцінювати фактори впливу;
 - ґрунтовні знання особливостей, інструментарію, новітніх напрямків менеджменту персоналу та здатність формувати ефективну сучасну систему енергетичного менеджменту підприємства.
- морально-етичні цінності:*
- сформувати уявлення про моральні цінності людини;
 - здатність висловлювати своє судження про роль і значущість моральних цінностей у житті людини;
 - формувати вміння аналізувати мотиви та вчинки людей, моделювати та розв'язувати ситуації, пов'язані з виконанням обов'язків у колективі;
 - розвивати почуття відповідальності за свій вибір та наслідки вчинків;
 - виховувати самостійність, волю, моральність.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 240 годин / 8 кредитів ЄКТС.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Еволюція розуміння і передбачення майбутнього організації.

Сутність і основні категорії стратегічного управління. Порівняльна характеристика стратегічного і нестратегічного управління. Зміст і структура стратегічного менеджменту: аналіз середовища; визначення місії та стратегічних цілей; вибір і оцінка стратегій; реалізація і контроль виконання стратегії. Рівні розробки стратегії в організації. Взаємозв'язок корпоративної, ділових, функціональних та операційних стратегій. Переваги і обмеження стратегічного управління.

2. Передумови застосування стратегічного управління в організаціях.

Суть і значення стратегічного управління. Вихідні поняття і ключові аспекти стратегічного управління. Концепція стратегії. Стратегія як сукупність цілей, методів і засобів найбільш суттєвих напрямів довгострокового розподілу ресурсів і розвитку організації. Теорія і принципи стратегічного управління.

3. Середовище господарської організації.

Внутрішнє оточуюче середовище. Діагностика змінюваності умов. Визначення агресивної стратегії підприємств і можливостей. Аналіз досягнутого рівня і перспектив розвитку колективу, виходячи з його стратегічної позиції. Аналіз сильних і слабких сторін колективу, можливостей його успішного розвитку, а також можливих труднощів. Оцінка наслідків реалізації задач стратегічного розвитку. Методи і прийоми аналізу проблем стратегічного розвитку.

4. Визначення конкурентоспроможності організації.

Основні поняття конкурентоспроможності підприємств. Визначення конкурентоспроможності методом, заснованим на теорії ефективної конкуренції. Оцінка конкурентоспроможності підприємств на основі визначення конкурентоспроможності товару. Оцінка конкурентної позиції підприємств методом конкурентних переваг.

5. Методи аналізу і прогнозування розвитку середовища організації.

Діагностика зовнішнього середовища непрямого і безпосереднього впливу. Оцінка конкурентного середовища. Аналіз привабливості галузі та визначення її перспектив. Аналіз впливу споживачів. Аналіз впливу партнерів та постачальників організації.

6. Стратегічне управління як реалізація цільового підходу.

Сутність, зміст виробничої стратегії, її зв'язок із загальною стратегією розвитку підприємства та іншими функціональними стратегіями. Завдання, що вирішуються в межах виробничої стратегії. Стратегічні цілі у сфері виробництва. Економічне обґрунтування виробничої стратегії. Варіанти виробничої стратегії. Стратегія використання наявного виробничого потенціалу. Стратегія створення нового виробництва. Стратегія змін у технологічному процесі. Стратегія відновлення організації виробничого процесу. Стратегія підвищення якості продукції. Стратегія матеріально-технічного постачання. Стратегія управління запасами. Стратегія підвищення продуктивності виробництва. Фактори, що впливають на вибір стратегії виробництва. Процес реалізації виробничої стратегії. Оперативно-календарне планування в одиночному, серійному та масовому виробництві.

7. Мета в стратегічному управлінні.

Поняття місії, як філософії і призначення смислу існування організації. Роль місії в управлінському процесі. База для розробки місії. Цілі і стратегічні критерії. Система цілей підприємства. Цілі довгострокового розвитку. Вплив зовнішнього середовища на формування цілей. Соціальна роль підприємства. Оцінка основних цілей: збалансування, зростання, збільшення масштабу довгострокової і короткострокової прибутковості та досягнення їх балансу.

8. Сутність стратегії та «стратегічного набору».

Ланцюг цінностей як інструмент стратегічного аналізу. Види конкурентних стратегій. Шляхи досягнення конкурентних переваг стратегії лідерства за витратами. Стратегія широкої диференціації. Стратегія оптимальних витрат. Стратегія упередження. Позиції підприємств АПК в конкурентному середовищі.

9. Сутність стратегічного планування.

Особливості стратегічного планування. Мета та принципи стратегічного планування. Моделі стратегічного планування. Зміст і структура стратегічного планування.

10. Стратегічні плани, проекти і програми.

Роль та значення стадії реалізації в процесі стратегічного управління. Завдання керівництва в процесі реалізації стратегії. Розподіл ресурсів і фокусування на стратегічних задачах. Фінансове планування і бюджетування в процесі реалізації стратегічного набору. Корпоративна культура і її роль у реалізації стратегії. Стратегічне лідерство і подолання опору змінам. Контроль реалізації стратегії.

11. Організаційне забезпечення стратегічного управління.

Сутність і роль організаційної структури в системі стратегічного управління. Показники ефективності організаційної структури управління. Стратегічні переваги і недоліки різних типів організаційних структур управління: лінійної, функціональної, лінійно-функціональної, дивізійної, матричної, конгломератної. Порядок приведення організаційної структури управління відповідно до нової стратегії підприємства. Напрями удосконалення організаційних структур управління.

12. Фінансово-економічні аспекти реалізації стратегічних планів і програм.

Економічна сутність, роль і принципи розробки фінансової стратегії. Фактори, що впливають на фінансову стратегію підприємства. Складові фінансової стратегії. Етапи процесу розробки і реалізації фінансової стратегії. Система операційних фінансових стратегій: стратегії управління активами; стратегії управління капіталом; стратегії

управління грошовими потоками; стратегії управління фінансовими ризиками; стратегія антикризового фінансового управління.

13. Соціально-психологічне забезпечення стратегічного управління і формування стратегічної поведінки персоналу.

Сутність і роль кадрової стратегії в розвитку підприємства. Взаємозв'язок кадрової політики, кадрової стратегії та корпоративної стратегії підприємства. Завдання і зміст кадрової стратегії. Внутрішні і зовнішні фактори, що впливають на кадрову стратегію підприємства. Персонал як об'єкт стратегічного управління. Типи кадрових стратегій залежно від бізнес-стратегії, темпів і стадії розвитку підприємства. Операційні кадрові стратегії: набору і відбору персоналу; оцінювання й атестації персоналу; оплати праці; стимулювання персоналу; формування соціальних відносин; скорочення персоналу. Ефективність кадрової стратегії. Інструменти реалізації кадрової стратегії.

14. Інформаційно-аналітичне забезпечення стратегічного управління.

Поняття стратегічного аналізу. Сутність стратегічного аналізу діяльності компанії. Зміст і принципи проведення стратегічного аналізу. Аналіз ресурсного потенціалу підприємства. Методичні підходи до аналізу ресурсного потенціалу українських підприємств. Основні методи стратегічного аналізу.

Діагностика внутрішнього та зовнішнього середовища компанії. Аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища організації компанії. Аудит середовища компанії. Сильні та слабкі сторони фірми. Аналіз організаційної культури. Комплексний аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища. SWOT-аналіз. Мета й етапи ситуаційного аналізу. Оцінка застосовуваної стратегії. Методологія й методика SWOT-аналізу. Стратегічний ціннісний аналіз. Оцінка сили конкурентної позиції фірми. Визначення стратегічних підходів і проблем фірми. Загальні висновки ситуаційного аналізу.

3. Рекомендована література

Основна

1. Куденко Н.В. Стратегічний маркетинг: [навч. посіб.] / Н.В. Куденко. – К.: КНЕУ, 2008. – 256 с.
2. Нелеп В.М. Планування на аграрному підприємстві: [підручник] / В.М. Нелеп – Київський національний економічний ун-т. – 2 вид., перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2004. – 495 с.
3. Немцов В.Д. Стратегічний менеджмент: [навч. посібник] / В.Д. Немцов, Л.Є. Довгань. – К.: Експрес-Поліграф, 2001. – 560 с.
4. Шершньова З.Є. Стратегічне управління / З.Є. Шершньова, С.В. Оборська – К.: КНЕУ, 1999. – 384 с

Допоміжна

1. Ансофф И. Стратегическое управление / И. Ансофф. – М.: Экономика, 1989. – 280 с.
2. Ковальчук М. І. Стратегічний аналіз у сільському господарстві : навч. посібник / Ковальчук М. І. – К. : КНЕУ, 1997. – 224 с.
3. Пасічник В.Г. Планування діяльності підприємства: [навч. посіб.] / В.Г. Пасічник, О.В. Акіліна. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 256 с.
4. Портер Майкл Е. Стратегія конкуренції / Майкл Е. Портер; [Пер. с англ. А.Олійник, Р.Сільський]. – К.: Основи, 1998. – 390 с.
5. Чейз Р.Б. Производственный и операционный менеджмент / Р.Б. Чейз, Н.Д. Эквилайн, Р.Ф. Якобс [Пер. с англ.] – [8-е изд.] – М.: Вильямс, 2001. – 704 с.

Інформаційні ресурси

1. Комп'ютерні технології і аграрна галузь / [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.derevo.info>
2. Сайти періодичних видань: «Економіка АПК», «Менеджмент». [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.bookz.com.ua>